

Sociale Veiligheidsparagraaf

Archiefterrein de Pijp, Amsterdam

Tobias Woldendorp

Sociale Veiligheidsparagraaf

Archiefterrein de Pijp, Amsterdam

Amsterdam, 9 juli 2008

Tobias Woldendorp

Met medewerking van:
Kyra Kuitert

Inhoudsopgave

	Inleiding	4
1	Situatie en plannen	5
2	CPTED, ofwel sociaal veilig ontwerpen	6
3	Sterke punten en risico's huidige situatie	8
4	Aanbevelingen toekomstige situatie	12
5	Slotwoord	20

Inleiding

Op 16 juni jl. heeft Hans Epskamp van DRO een gesprek gehad met Tobias Woldendorp van DSP-groep, senior adviseur sociaal veilig ontwerp en beheer. Er is aan de hand van dit gesprek een offerte opgesteld voor een 'second opinion' op het gebied van sociaal veilig ontwerp voor het te ontwikkelen Archiefterrein in de Amsterdamse wijk de Pijp. In het Stedenbouwkundig Plan is in hoofdstuk 6 een paragraaf over sociale veiligheid opgenomen. Dit rapport kan worden gezien als toetsing van deze paragraaf 6.6.

Aanleiding voor het advies was dat er kritiek is gekomen vanuit de Denktank Archiefterrein, een gremium van ca. 20 bewoners die adviezen geeft aan het ontwerpteam, op een aantal aspecten van het Stedenbouwkundig Plan, met name op het gebied van sociale veiligheid in relatie tot ontwerp en beheer. Het projectteam bij monde van Hans Epskamp, projectleider vanuit DRO vond het daarom belangrijk om in deze fase van de planvorming een second opinion te laten uitvoeren om middels de CPTED-methode de mogelijke veiligheidsrisico's in kaart te brengen en te kijken of het SP (versie 1 april 2008) voldeed aan de aspecten, zoals die naar voren kwamen in de brief van de Denktank Archiefterrein (Zienswijzen tegen ontwerp Bestemmingsplan).

Op 1 juli jl. heeft er een kick-off gesprek plaatsgevonden. Hierin is het SP toegelicht en is de reikwijdte van het advies besproken. Bij het kick-off gesprek waren de projectmanager van het Stadsdeel Oud Zuid (Tobias Baardman, projectleider DRO), Hans Epskamp en Tobias Woldendorp aanwezig.

In dit rapport vindt u, na de schets van de situatie en plannen, een theoretisch kader over de begrippen CPTED en sociaal veilig ontwerpen. Aansluitend, en gebaseerd op een samenvatting van een gesprek met de buurtregisseur van politie Marco Verbruggen en de schouw van het terrein, de sterke punten en risico's van zowel de huidige als de toekomstige situatie evenals aanbevelingen die kunnen liggen op het terrein van inrichting, beheer, organisatie en communicatie.

Er worden steeds vier deelgebieden onderscheiden:

- Dora Tamanaplein
- Stadstuinen (waarin Asscher-gebouw, Oude Stadhuis en nieuwe gebouw).
- Doorgaande fiets- en wandelroutes
- Overige gebieden (zoals Hoftuin, Cinetolplein en ingang IVKO-school)

1 Situatie en plannen

Het Archiefsterrein in de Pijp (Stadsdeel Oud-Zuid), Amsterdam wordt de komende jaren herontwikkeld. Het Stadsdeel Oud-Zuid is verantwoordelijk voor het managen van de planontwikkeling van het gebied.

Na herontwikkeling moet het gebied ruimte bieden aan ongeveer 6.000 m² b.v.o. woningen (met bijbehorende buitenruimte), 8.000-10.000 m² b.v.o. bedrijfsruimte voor creatieve bedrijvigheid, de IVKO-school en een theater. Daarnaast wordt ca. 1.200 m² b.v.o. horeca toegevoegd.

Op respectievelijk 29 augustus en 3 oktober 2006 hebben het Dagelijks Bestuur van het stadsdeel Oud-Zuid en het college van B & W het Strategiebe-sluit Archiefsterrein vastgesteld. Op 19 december 2007 heeft de stadsdeel-raad het investeringsbesluit archiefsterrein genomen; het Stedenbouwkundig Plan is daarvan onderdeel.

Het plangebied

Het gebied Archiefsterrein ligt in het oostelijke gedeelte van de Pijp, tegen de Amstel aan. Het gebied wordt begrensd door de noordgevel van de Rustenburgerstraat in het noorden, de oostgevel van de Rustenburgerdwarsstraat in het westen en de zuidgevel van de Tolstraat aan de zuidzijde. Amsteldijk (trottoirrand) vormt in het oosten de grens van het plangebied. Het gebied omvat het voormalig Gemeentearchief, alsmede het gebouw van de voormalige diamantslijperij Asscher, enkele monumentale panden en het binnenterrein tussen deze panden.

Voor dit advies is een iets breder gebied verkend; tussen het Smaragdplein in het zuiden, de Van Woustraat in het westen en de van Ostadestraat in het noorden. In het oosten was de Amsteldijk de grens van het studiegebied. Dit is noodzakelijk omdat bij de beoordeling van de effecten die het ontwerp zal hebben op sociale veiligheid de context van het plangebied betrokken moet worden. Allereerst om te voorkomen dat effectverplaatsingen aan de aandacht ontsnappen. Daarnaast heeft het weinig zin om alleen naar het plan-gebied zelf te kijken zonder de effecten mee te nemen die de omgeving kan hebben op het plangebied.

Aandachtspunten

Bij het voorgesprek, na deskresearch en schouw kwam een aantal inter-essante aandachtspunten naar voren rondom het thema sociale veiligheid:

- risico's van inspringingen in gevels en gebouwonderdelen
- doorgangen tussen Dora Tamanaplein en Tolstraat en Amstel
- doorgang tussen Dora Tamanaplein en Rustenburgerdwarsstraat
- mate van openbaarheid van het binnenterrein in relatie tot afsluitbaarheid
- oriëntatie van woningen en aanwezigheid van loggia's, balkons en erkers
- de interactie tussen plinten van de woongebieden en de openbare ruimte
- langzame verkeerroutes door het plangebied
- de mate van het mixen van functies
- doelgroepenbeleid

2 CPTED, ofwel sociaal veilig ontwerpen

"Een goed ontwerp en effectief gebruik en beheer van de openbare ruimte kan leiden tot reductie van angst voor en het manifesteren van criminaliteit en tot verbetering van de kwaliteit van het bestaan."

Hierboven staat de definitie van de Amerikaan Timothy Crow, een van de grondleggers van CPTED, Crime Prevention Through Environmental Design. Door de Denktank is nadrukkelijk verzocht om rondom het Archiefterrein in de Pijp principes vanuit CPTED te betrekken bij de verdere uitvoering/inrichting van de plannen. Hieronder een samenvatting van de CPTED uitgangspunten zodat voor alle partijen duidelijk is wat hier onder wordt verstaan.

In het Nederlands wordt CPTED over het algemeen vertaald als Sociaal Veilig Ontwerpen. Omdat nog (te) vaak omgevingen ontworpen worden die een zeer hoog beheerniveau nodig hebben, terwijl dat niet gerealiseerd kan worden waardoor dus het beoogde kwaliteitsniveau niet lang kan worden vastgehouden, is afstemming tussen ontwerp en beheer een belangrijk aandachtspunt. Elementen die in de ontwerpfase worden bedacht en die later intensieve handhaving (door politie of andere toezichthouders) nodig hebben, mogen ook alleen gerealiseerd worden wanneer die handhaving daadwerkelijk geleverd kan worden. In Nederland wordt in praktijk om die redenen bijna altijd de term Sociaal Veilig Ontwerp én Beheer gebruikt.

Of een situatie sociaal veilig is, kan door allerlei factoren worden bepaald. Binnen Sociaal Veilig Ontwerpen worden vier criteria gehanteerd. Deze vier criteria zijn leidraad voor de analyse en de aanbevelingen:

Zichtbaarheid (natuurlijke surveillance)

- de gebruiker wil graag de ruimte overzien
- gebruiker wil graag gezien worden
- de gebruiker wil het gevoel hebben dat 'hij niet helemaal alleen is'.
- de dader zal minder snel 'toeslaan' als hij zich gezien voelt.
- natuurlijke surveillance (bijvoorbeeld door passanten)
- menging van functies kan helpen om meer mensen te mobiliseren gedurende gehele dag (en nacht)

Toegankelijkheid (natuurlijke toegangscontrole)

- goede toegankelijkheid voor alle gebruikers
- niet, geheel of gedeeltelijk afsluiten van ruimtes
- natuurlijke of georganiseerde toegangscontrole
- goede bereikbaarheid voor politie en andere hulpdiensten

Zonering/markering (territorialiteit)

- duidelijk wat van wie is (privé, semi-openbaar of openbaar)
- duidelijkheid wat wel en niet voor welke doelgroep bedoeld is
- gebruikers moeten makkelijk hun weg kunnen vinden door duidelijke routing met goede oriëntatiemogelijkheden

Attractiviteit (imago)

- vervuiling, verwaarlozing en vernieling zijn slecht voor het gevoel van

veiligheid.

- omwonenden en gebruikers voelen zich meer betrokken bij en verantwoordelijk voor een mooie, veilige, goedgebruikte plek.
- het imago van een plek speelt een grote rol. Als er ooit 'iets' gebeurd is zal dat imago lang blijven hangen ondanks dat de harde statistieken misschien het tegendeel bewijzen.
- Ook verblijfsklimaat (windhinder en bezonning) bepalen attractiviteit voor gebruikers

Elk project is uiteraard uniek maar in grote lijnen ziet de strategie die een CPTED-expert inzet er als volgt uit: de ruimte wordt geanalyseerd middels gesprekken, schouw en deskresearch. Daarna wordt de doelstelling m.b.t. gedrag bepaald: wat wil je dat hier gebeurt en wat wil je dat hier niét gebeurt?

Vervolgens worden prioriteiten gesteld en gezamenlijk vastgelegd en naar eventuele alternatieven gezocht. De voorgestelde maatregelen kunnen een drietal terreinen beslaan, namelijk organisatorisch, technisch (bouwtechnisch of elektrotechnisch) of natuurlijk (passief).

Als laatste wordt de planning vastgesteld; hoewel de opdrachtgever vaak de implementatiestap zelfstandig zet kan een CPTED-adviseur uiteraard ook tijdens deze fase een vinger aan de pols houden.

3 Sterke punten en risico's huidige situatie

Algemeen – sterke punten

- Gunstige locatie ten opzicht van de binnenstad, de Pijp en de Amstel.
- Bijzondere locatie met monumentale gebouwen, die een positief imago hebben.
- Het nabijgelegen Servaes Noudplein achter verpleegtehuis Tabitha, gelegen tussen Amsteldijk en Centuurbaan, is volgens buurtregisseur Marco Verbruggen zeer succesvol. Er is veel doorzicht, er zijn sport- en spel-aanleidingen, banken en picknickgelegenheid. “De eerste melding van overlast moet nog komen”, zegt de buurtregisseur. De ligging aan twee drukke straten draagt waarschijnlijk bij aan dit succes; geluidsoverlast door sport en spel wordt zo geëlimineerd. Zo kun je tot laat activiteiten hebben op een hoogstedelijk plein. Jongeren die nu op het Dora Tamanaplein rondhangen, kunnen relatief makkelijk 'verkassen' naar het Servaes Noudplein.
- Buurtregisseur, Politie, BOA, beveiligers en anderen gaan een Buurtveiligheidsteam opzetten voor dit deel van de Pijp, met een vaste kern van zeven medewerkers. Ze beginnen op 1 september 2008. Het servicepunt van het team komt op de hoek Diamantstraat-Smaragdplein. Het is de bedoeling dat de buurt aangeeft waar het team de accenten op moet leggen bij het bestrijden en voorkomen van problemen.

Algemeen – risico's

- De buurt heeft te lijden gehad onder pestende en dreigende jongeren van Marokkaanse afkomst en daarmee gepaard gaande rellen. Vandaag de dag is het relatief rustig. Recent zijn er 27 jonge criminelen opgepakt, maar de buurt kampt nog steeds met een slecht imago, dat door de media is uitvergroot.
- Er is een echte harde kern van jongeren, die behalve overlast bezorgen ook crimineel zijn; er wordt veel gedeald (hard drugs) en veel beroofd met scooters/brommers. Het zijn voor 90% jongeren van Marokkaanse afkomst. Niet alleen uit de Diamant- en Smaragdbuurt, maar ook vanuit Oost.
- De huidige omgeving van het Gemeentearchief leent zich uitermate goed voor het even snel bekijken van een gestolen tas (rip deals), de buit verdelen en de rest weggooien (struiken hoek Tolstraat, Amsteldijk, struiken Rustenburgerstraat).

Dora Tamanaplein

- Het Dora Tamanaplein is dorps van karakter en ligt beschut en autovrij.

- Een aantal huizen met voordeuren en ramen kijkt uit over het plein.
- Dit is een plein met momenteel twee toegangen waar veel jongeren rondhangen, met name op een plek uit het zicht, namelijk tegen de bossjes aangedrukt aan de westkant van het plein. De plek is zowel uit het zicht van surveillerende politie als andere passanten. De politie moet altijd met de auto het plein oprijden (kan van twee kanten) om te zien wat er gaande is.
- Surveillerende agenten zijn altijd te laat als ze de jongeren willen aanspreken want die verlaten het plein eenvoudig via de Rustenburgerdwarsstraat naar de Pieter Aertsstraat of naar de Tolstraat. Aan de andere kant is de opening naar de Rustenburgerstraat zo breed, dat jongeren ook nog langs een surveillerende auto kunnen.
- Het plein wordt op dit moment verder niet gebruikt; er is een basketbalveld dat niet wordt gebruikt.

- Er is veel spontaan groen (onkruid) tussen de gestalde fietsen en tegen de gevel van huurwoningen.
- De plekken achter de hagenblokken zijn een anonieme voorruimte geworden.
- Het huidige groen heeft geen uitstraling en is niet of nauwelijks onderhouden.
- De bank rond de rode beuk wordt niet gebruikt; hij staat waarschijnlijk teveel in het zicht voor jongeren.
- Het buurtcentrum Cinetol (naast de bibliotheek in het voormalige Cinetolgebouw) wordt goed gebruikt. Jongeren zwerven uit naar het Dora Tamenaplein.

Stadstuin rond het Asscher-gebouw

- Gebouw heeft positieve uitstraling op omgeving
- Goed zicht vanaf Tolstraat op de stadstuin
- Er zijn nu slecht beheerde groene ruimten, zoals diverse bosschages, waar ripdeals worden bezegeld (zie eerder).

- Er zijn (te) veel hekwerken met daarachter de functies (zie foto).

Doorgaande fiets- en wandelroutes

- Er zitten diverse hoekjes langs de routes waar minder goed zicht op is.
- De huidige toegankelijkheid van het terrein is beperkt.

Overige gebieden

- Het buurtcentrum Cinetol (naast de bibliotheek in het voormalige Cinetol-gebouw) wordt goed gebruikt.
- Het voormalig Stadsarchiefgebouw heeft een monumentale uitstraling.

4 Aanbevelingen toekomstige situatie

Algemeen

- Het nieuwe Archiefterrein transformeert van een gesloten naar een open stedelijk weefsel.
Dit is positief en moet in de volgende stappen (VO en DO) hoog in het vaandel worden gehouden.
- Toekomstige mix van wonen, werken, cultuur, onderwijs, horeca en toerisme is positief voor de sociale veiligheid door de optimale aanwezigheid van mensen op wisselende tijden. De stedenbouwkundige opzet is zo gekozen dat er een grote mate van flexibiliteit gegarandeerd is in de uitwisselbaarheid van functies.
Deze uitgangspunten waarborgen.
- Hoogopgeleiden, kunstenaars en expats dragen bij aan de gevarieerde bevolkingssamenstelling in dit deel van de Pijp.
Blijf bij de keuze voor woningen in de vrije sector. De aanwezigheid van dergelijke groepen zal een zekere stabiliserende invloed hebben op de aanwezigheid van groepen minderjarige allochtonen.
- Heldere afbakening openbaar en privé terrein bij de nieuwe bouwblokken aan Amsteldijk/Dora Tamanaplein en Rustenburgerdwarsstraat/Dora Tamanaplein.
De binnenruimtes duidelijk afsluiten en bakenen, dat wil zeggen inclusief eventuele in- en doorgangen.
- Er komen twee ondergrondse parkeergarages voor auto's van gebruikers.
Dit komt de veiligheid en leefbaarheid op maaiveldniveau ten goede.
- Herontwikkeling van het hele terrein zal de kwaliteit van de openbare ruimte ten goede komen.
Zorgdragen voor goed beheer omdat kwalitatief hoogwaardig en goed onderhouden groen en goede, schone fiets- en wandelroutes het gevoel van veiligheid versterken.
- Huidige, beperkte toegankelijkheid van plein en tuinen moet vergroot (weg kunnen lopen in meerdere richtingen versterkt veiligheidsgevoel).
In de toekomst zijn er vijf toegangen naar het Dora Tamanaplein en Stadstuin. Hoofdingang van het plein ligt aan de Rustenburgerstraat (/fiets/lopen) en een zijingang aan de Rustenburgerdwarsstraat (/fiets/lopen). Daarnaast komt er ingang aan de Amstelijk ten noorden van het hotel (fiets/lopen), en twee aan de Tolstraat (lopen).
- De geplande nieuwbouw heeft veel glas (natuurlijk toezicht) maar een groot deel van de woningen heeft geen balkon.
Alle nieuwbouw moet zoveel mogelijk worden voorzien van balkons van waaraf het plein goed te zien is.
- Wat de Stadstuin betreft is al nagedacht over goede verlichting (deels

lantaarns, deels verlichting met aanstralers vanuit het maaiveld).
Ook voor de rest van het projectgebied een verlichtingsplan maken met goede verlichting die de gevoelens van veiligheid kan versterken.

- Bestaande en nieuwe beplanting in het hele gebied kan doorzicht beperken en aanleiding geven tot weggooien van (gestolen) spullen van rip-deals, zoals de bosje op de hoek Amsteldijk-Tolstraat (zie foto).
Bij het maken van beplantingsplannen moet dit nadrukkelijk in het achterhoofd worden gehouden.
- Maatregelen in de toekomst.
Op het gebied van veiligheid en preventie zullen reeds getroffen maatregelen moeten worden gecontinueerd, zoals buurtbeheer, buurtregisseur van politie, inbraakpreventie door de politie, veiligheid in en om school en het jeugdnetwork.
- Buurtregisseur, Politie, BOA, beveiligers en anderen gaan een Buurtveiligheidsteam opzetten voor dit deel van de Pijp, met een vaste kern van zeven medewerkers. Ze beginnen op 1 september 2008. Het servicepunt van het team komt op de hoek Diamantstraat-Smaragdplein. Het is de bedoeling dat de buurt aangeeft waar het team de accenten op moet leggen bij het bestrijden en voorkomen van problemen.
*Het Buurtveiligheidsteam (buurtregisseur, politie, BOA, beveiligers en anderen) betrekken bij volgende projectfasen (VO en DO).
Continueren van reeds getroffen maatregelen op het gebied van veiligheid en preventie, zoals buurtbeheer, buurtregisseur van politie, inbraakpreventie door de politie en veiligheid in en om school en het jeugdnetwork.*
- Het is lastig voor een buurt om van een slecht imago af te komen.
Alle partners moeten elke aanleiding om positief nieuws over de buurt in de media te krijgen aangrijpen. Zowel tijdens het planproces als tijdens de aanleg. CCTV zoveel mogelijk vermijden; dat geeft schijnveiligheid.

Dora Tamanaplein

- Het servicepunt van het Buurtveiligheidsteam zit straks op de hoek Diamantstraat-Smaragdplein. Dat lijkt een reden voor jongeren die daar vaak rondhangen om meer richting Dora Tamanaplein te komen. Dat is een reëel risico en kan ook in de nieuwe situatie voor overlast zorgen.
Tracht hangjongeren te verleiden om te 'verkassen' naar het Noudplein, bijvoorbeeld door daar activiteiten te organiseren voor de doelgroep of door de routes tussen de buurtcentrum Cinetol en het Noudplein aantrekkelijker te maken.
- In de huidige situatie komt de politie regelmatig met de auto het plein op om polshoogte te nemen. Ook in de toekomstige situatie (zoals getekend in het Stedenbouwkundig Plan) moet er zicht blijven op het gehele Dora Tamanaplein.
Realiseer zoveel mogelijk zicht op het plein vanuit huizen en omliggende straten en garandeer dat de politie ook in de toekomst makkelijk met de auto het plein op kan rijden om te zien wat er gaande is.
- Het Dora Tamanaplein is dorps van karakter en is een prettige verblijfsplek (beschut en autovrij), dus ook voor hangende (criminele) jongeren. Om te voorkomen dat dat ook in de toekomst gebeurt, heeft het de voorkeur als het Dora Tamanaplein 'gekolonialiseerd' wordt door jongere kinderen en volwassenen (hun ouders en incidenteel theaterbezoekers). Hier zal bij inrichting en beheer rekening mee moeten worden gehouden. Bijvoorbeeld door de keuze van (speel)voorzieningen en verhardingsmateriaal dat minder aantrekkelijk is voor brommers.

- Het huidige basketbalveld wordt niet of nauwelijks gebruikt.
In het nieuwe plan geen nieuw basketbalveld intekenen.

- De bank rond de rode beuk wordt niet gebruikt.
Onderzocht moet worden of hij voor ouders en kinderen wél aantrekkelijk is.
- Het huidige groen heeft geen uitstraling en is niet of nauwelijks onderhouden.
Voor de toekomst moet er niet alleen een inrichting- maar ook een beheerplan worden opgesteld om de nieuwe, hoge kwaliteit te waarborgen.
- De nieuwbouwwoningen zijn duidelijk georiënteerd op Dora Tamanaplein.
Zorg dat niet alleen de voordeuren maar ook een groot aantal ramen op de begane grond worden gerealiseerd (natuurlijk toezicht).
- Een deel van de nieuwbouw aan het plein heeft geen balkons.
Voor de verdiepingen streven naar zoveel mogelijk balkons waardoor goed toezicht op en contact met het plein wordt gewaarborgd. Loggia of Franse balkons zijn veel meer naar binnen gericht en kunnen deze garantie niet geven.
- Er is aan de noordzijde momenteel een brede entree met twee rijen kleine kersenbomen met daartussen een bataljon fietsenstallingen. Deze maken echter een tweedeling in dit voorhof en beperken het doorzicht. Bomengroep en fietsenrekken aan de Rustenburgerstraat versterken volgens SP de intimiteit van het plein maar dragen niet bij aan overzichtelijkheid en een royale, opgeruimde entree van het plein.
Om openheid en doorzicht te garanderen het bataljon fietsenrekken aan de noordzijde van het Dora Tamanaplein verwijderen of verkleinen/opknappen. Een deel van de fietsen kan worden gestald in nieuwe fietsenrekken aan de zuidelijke kop van het bestaande gebouw aan de Rustenburgerdwarsstraat. Nadenken over het stallen van fietsen van theaterpubliek (dubbelfunctie voor fietsenrekken van bezoekers overdag?).

- De huidige hagenblokken creëren een smalle zone die tot de privé-sfeer van het wonen gerekend moeten worden. Het zijn echter goede verstopplekjes en vuil kan zich hierachter ophopen. Het tegengestelde effect lijkt te worden bereikt (zie foto).

Advies is om de hagenblokken te verwijderen en voor de huizen een groenstrook (openbaar groen of, onder voorwaarden, privé tuintjes) aan te leggen zodat huizen en plein directer op elkaar betrokken zijn.

Goede referentie van een stadstuin; een kruip-door-sluip-door route met plein omringd door kwetsbare bebouwing aan het Kattenburg in Amsterdam.

- Door de hoge (oude en nieuwe) wanden zal het plein als een klankkast fungeren. Het Dora Tamanaplein moet zachter worden.
Vanuit overlastbestrijding kan vallend water worden ingezet om een tegengeluid te maken (model Raadhuisplein Tilburg) of meer klimplanten om geluid te absorberen. Ook meer groen en minder bestrating zijn een optie (model Staalmanplein in Amsterdam Oud-West).
- Overdaad aan fietsen op het plein.
De leerlingen van de IVKO-school kunnen in de nieuwe school kun fietsen stallen in een inpandige fietsenstalling voor 250 fietsen. Hierdoor is minder kans dat scholieren hun fietsen op het plein parkeren en daar voor en na schooltijd blijven hangen.

Stadstuinen rond het Asscher-gebouw

- De losse gebouwen aan de Tolstraat krijgen samenhang door de nieuw in te richten stadstuin. Door specifieke inrichting kan de openheid verloren gaan.
Bij de inrichting van de Stadstuin, met name het beplantingsplan, zal er vanuit de sociale veiligheid (mee)gedacht moeten worden anders bestaat de kans dat het een aaneenschakeling van ruimten wordt, die lastig te

beheren is.

Ook kunnen de Stadstuinen meer worden versterkt ten behoeve van doorzicht, overzicht en beheer.

- Onduidelijkheid over bestaande en toekomstige hekken. De stadstuinen worden ingericht met de bedoeling om een maximale openbaarheid te garanderen maar voorwaarde van Royal Asscher Diamonds is wel dat het bestaande hek blijft gehandhaafd.
Met betrokken partijen duidelijkheid scheppen over het geheel of gedeeltelijk laten vervallen van het bestaande hek.
- Onveilige en stille hoekjes
De gebouwen krijgen een alzijdige oriëntatie (natuurlijk toezicht vergroot).
Met name de creatieve bedrijven in het Asscher-gebouw trekken overdag en ook 's avonds passanten; dit is goed voor de sociale veiligheid.
Dit geldt ook voor het feit dat een deel van de (creatieve) bedrijven zich in de plint bevindt
Er zijn volop kansen voor levendigheid in en rond de Stadstuin als het Gemeentearchief straks hotel is.

Doorgaande fiets- en wandelroutes

- Vooral 's avonds is het de vraag hoeveel voetgangers over het Dora Tamanaplein en langs de stadstuinen zullen lopen en hoe veilig deze routes zijn.
Het op voorhand geheel of gedeeltelijk afsluiten van het gebied moet worden voorkomen. Integendeel: het aantal passanten op het Dora Tamanaplein en langs de Stadstuinen moet worden vergroot, bijvoorbeeld door niet alleen een voetpad maar ook een doorgaand fietspad van de Pieter Aertszstraat richting de Amsteldijk aanleggen (shared space).
In plaats van trapsgewijs moet dan een soepele overgang worden gecreëerd om het hoogteverschil van 60 cm te overbruggen. Ook zal dan niet gekozen moeten worden voor halfverharding maar voor een verhardingsmateriaal waarover het prettig fietsen is.
- De doorgaande zichtlijn van Pieter Aertszstraat richting Amsteldijk is minder doorgaand dan verondersteld (zie afbeelding in paragraaf 4.3.4). De doorgang is bovendien op sommige delen smal, zeker in vergelijking met de hoogte van de naastgelegen gebouwen.
Door het uitbreiden van het voetpad met een fietspad wordt het aantal passanten vergroot. Ook kunnen een aantal inspringingen in de gevels van de nieuwbouw langs deze route (bijvoorbeeld aan de noordgevel van het Ostadetheater) worden afgeschuind of voorzien van glas en deuren - het weghalen van elke knik of uitstulping in de rooilijnen langs deze route gaat ons inziens te ver. Zeker als blijkt dat een versmalling van de bouwdiepte met twee meter in praktijk gepaard zou gaan met het verlies van de vloeroppervlakte van circa vijf woningen.
- Er zitten diverse hoekjes langs de routes waar minder goed zicht op is.
De doorgangen tussen Dora Tamanaplein en Tolstraat en Amsteldijk moeten zo sociaal veilig mogelijk worden aangelegd. Te denken valt aan ramen en serres die hierop uitkijken, extra verlichting, veel doorzicht en het afschuinen van mogelijke uitstulpingen in de gevellijn. Dit geldt ui-

teraad ook voor de doorgang tussen Dora Tamanaplein en Rustenburgerdwarsstraat.

Overige gebieden

- De Tolstraat wordt autovrij tussen de Diamantstraat en de ingang van de parkeergarage en er komt een doorgaande fietsroute.
Dit komt de leefbaarheid, rust en veiligheid op het maaiveld ten goede. Een genuanceerde inrichting kan dit gevoel versterken.
- Het Cinetolplein wordt autovrij.
Gemotoriseerd verkeer is op het Cinetolplein alleen nog mogelijk voor hulpdiensten. Door de verhoging van het straatniveau krijgt dit plein een geheel eigen identiteit. Tevens wordt hierdoor de incidentele brommer gedwongen om af te remmen. Dit komt niet alleen de verkeersveiligheid maar ook de sociale veiligheid ten goede'; diefstal vanaf brommers wordt moeilijker omdat ontsnapping lastiger is.
- Het hotel in het Oude Stadhuis heeft mogelijk een aanzuigende werking op de harde kern crimineeltjes omdat buitenlandse gasten een potentieel doelwit zijn. De informele wandelroutes zijn dus niet onverdeeld gunstig voor toeristen die 's avonds vanaf de Albert Cuyp binnendoor naar het hotel lopen.
De informele wandelroutes voor toeristen vanaf de Albert Cuyp naar het hotel moeten goed gemarkeerd (English!) en 's avonds en 's nachts goed verlicht worden. Door de eerder voorgestelde combinatie van wandel- en fietsroute van de Rustenburgerdwarsstraat naar de Amsteldijk wordt het aantal passanten, en daarmee het gevoel van veiligheid, vergroot.
- De noordwest kant van het hotel heeft enkele onoverzichtelijke hoeken.
Deze 'achtertuin' van het hotel met transparant hek afsluiten om daarmee aantal openbare, verborgen hoekjes te beperken en duidelijke zonering aan te brengen.

- De Hoftuin ligt gunstig qua bezonning, beschutting en toezicht vanuit het gebouw zelf en de langsgelegen Tolstraat.
Het zou een extra kwaliteit voor zowel de buurt als het hotel zijn als de Hoftuin - of het Hofterras - voor iedereen, zowel hotelgasten als buurtbewoners, toegankelijk is voor verblijf en ontmoeting.
De Hoftuin overdag en op warme avonden een publieke functie maar 's avonds en 's nachts afsluiten met het bestaande, monumentale hek (zie foto).

5 Slotwoord

Op respectievelijk 29 augustus en 3 oktober 2006 hebben het Dagelijks Bestuur van het stadsdeel Oud-Zuid en het college van B & W het Strategiebepsluit Archiefsterrein vastgesteld. Op 19 december 2007 heeft de stadsdeelraad het investeringsbesluit archiefsterrein genomen; het Stedenbouwkundig Plan is daarvan onderdeel.

Vanuit de Denktank Archiefsterrein, een groep betrokken bewoners, wordt gehamerd op het gebruiken van de inzichten vanuit CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design) bij de beoordeling en verdere uitwerking van de plannen.

Gekeken naar de plannen voor het voormalig Gemeentearchief en omgeving en de te verwachten risico's kunnen er een aantal aanbevelingen gedaan worden vanuit de optiek van sociale veiligheid. Daarbij moet wel meteen worden aangemerkt dat deze vooral liggen op uitwerkingsniveau en daar vallen in de praktijk oplossingen voor te bedenken; op het gebied van detailontwerp, beheer, organisatie en communicatie.

Evident is dat een stedelijk gebied met een perifere uitstraling omgevormd wordt en dat er ruimten ontstaan die 'teruggegeven' worden aan de stad, waardoor het stedelijk weefsel wordt versterkt. Vanuit deze second opinion is dan ook het advies om de omgeving van het Asscher-complex en de Stadstuin zo open mogelijk te houden en de route tussen Rustenburgerdwarsstraat en Amstel als een transitruimte vorm te geven voor voetgangers én fietsers. Door deze route, een uitgekiende positionering van deuren en ramen van de nieuwe woningen en een aangepaste inrichting en beheer wordt het Dora Tamanaplein onaantrekkelijk gemaakt voor hangjongeren en komt de focus te liggen op kinderen en hun ouders.

Het solitair staande nieuwe gebouw aan de Tolstraat wordt straks omspoeld door ruimte. Wel is het zorg om de bij het hotel horende ruimten van de openbare ruimte af te schermen, om zo de privacy te waarborgen.

Referentiebeeld voor transparante hoekoplossing.

Op een lager schaalniveau zijn meerdere ontwerpplossingen te bedenken om mogelijke negatieve effecten van de inspringende rooilijn in een zone, waar hoge gebouwen zijn, te verzachten. Dat kan bijvoorbeeld door een transparante hoekoplossing te maken (zie foto), een kolom in de buitenruimte te zetten of de hoek af te schuinen. Immers: het rechte trekken van de rooilijn zou een verlies van ca. vijf woningen betekenen op een locatie, waar je informele controle op de openbare ruimte juist graag ziet. Voor de uitwerking van de architectuur ligt hier dan ook eerder een uitdaging dan een hinder-macht in het sociaal veilig ontwerpen van een levendig stedelijk weefsel.